

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

08 травня 2025

Львів

№ 63/112-рп/к
Справа № 63/6-03-105-2025

Про початок розгляду справи
про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання Відділу досліджень і розслідувань в Закарпатській області від 07.05.2025 № 63-03/233-П та відповідні матеріали,

ПОСТАНОВИЛА:

Західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) у зв'язку з виконанням завдань, визначених Законом України «Про Антимонопольний комітет України» провело дослідження щодо дотримання законодавства про захист економічної конкуренції Чопською міською радою Закарпатської області у сфері надання ритуальних послуг.

За результатами проведеного дослідження встановлено обставини, які можуть свідчити про наявність ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях Чопської міської ради.

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(1) Відділенням Чопській міській раді було надіслано вимогу про надання інформації від 30.01.2025 № 63-02/753е, відповідь на яку отримало листом від 12.02.2025 № 03-21/345 (вх. Відділення №63-01/469 від 14.02.2025).

2. ВІДПОВІДАЧ

Відповідачем є:

- (2) Відповідно до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР) Чопська міська рада Закарпатської області (далі - Чопська міська рада) включена до ЄДР, дата державної реєстрації (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).
- (3) Відповідно до відомостей з ЄДР, Чопська міська рада є юридичною особою з організаційно-правовою формою – орган місцевого самоврядування.
- (4) Місцезнаходження: (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).

- (5) Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 712-р місто (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).

3. НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (6) Частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
- (7) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» відповідно до Конституції України визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
- (8) Повноваження органів місцевого самоврядування визначено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема, відповідно до статті 1 цього Закону: представницький орган місцевого самоврядування - виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення.
- (9) Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (10) Частиною першою статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.
- (11) Частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.
- (12) Згідно з пунктом 30 статті 26 Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що створення, ліквідація, реорганізація та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади є виключною компетенцією міської ради. Рішення про створення організацій комунальної власності повинні прийматися виключно на пленарних засіданнях міської ради.
- (13) Правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих визначають Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про поховання та похоронну справу».

- (14) Відповідно до пункту 3 частини п'ятої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» (далі – Закон) органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції створюють ритуальні служби.
- (15) Частиною першою статті 9 Закону визначено, що ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.

4. ОБСТАВИНИ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЩО СВДЧАТЬ ПРО НАЯВНІСТЬ ОЗНАК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (16) Відповідно до інформації, наданої Чопською міською радою листом від 12.02.2025 № 03-21/345 (вх. Відділення №63-01/469 від 14.02.2025), на адміністративній території Чопської міської територіальної громади за період 2022-2024 р.р. та січня 2025р. було 8 діючих кладовищ.
- (17) Впродовж 2022-2024 р.р. та січня 2025р. обслуговування та забезпечення благоустрою кладовищ здійснювалось одним суб'єктом господарювання - комунальним підприємством Чопської міської ради «Чистий Чоп» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*) (далі – КП «Чистий Чоп»).
- (18) Відповідно до відомостей з ЄДР, основним видом діяльності КП «Чистий Чоп» є: (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).
Інші види діяльності є: (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).
- (19) Чопська міська рада у вищезазначеному листі надала інформацію про те, що радою окремо не створено ритуальної служби. Організацію поховань в межах Чопської міської територіальної громади здійснює ФОП Тромпак В.В. (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*).
- (20) Отже, всупереч Закону Чопською міською радою не створено на адміністративній території ради ритуальну службу. Обслуговування та забезпечення благоустрою кладовищ здійснювало КП «Чистий Чоп», а ритуальні послуги на території Чопської міської територіальної громади надавав ФОП Тромпак В.В.
- (21) Основними завданнями ритуальної служби згідно Типового положення про ритуальну службу в Україні, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709 (далі - Типове положення), є здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної приналежності.

- (22) Згідно зі частиною першою статті 10 Закону та пункту 4 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, затвердженого Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 №193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу» (далі - Наказ № 193), надання ритуальних послуг відповідно до Переліку здійснюється ритуальними службами або за договором, укладеним з ритуальними службами, суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (23) Наказом № 193 затверджено Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за N 1111/9710 (далі - Мінімальний перелік), до якого входять, зокрема:
1. Оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання.
 2. Оформлення свідоцтва про поховання.
 3. Копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
 4. Монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу.
 5. Кремація тіл померлих.
 6. Поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю.
 7. Зберігання урн з прахом померлих у крематорії.
 8. Організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України.
 9. Запаювання оцинкованої труни.
 10. Замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (24) Таким чином, суб'єкти господарювання інших (крім комунальної) форм власності мають право на надання ритуальних послуг лише за наявності укладеного договору з ритуальною службою про надання цих послуг, а предмети ритуальної належності можуть виготовляти та реалізовувати самостійно, без укладання договору з ритуальною службою.
- (25) Але, оскільки Чопською міською радою не створено ритуальну службу, суб'єкти господарювання позбавлені можливості укладати договори про надання ритуальних послуг, що створює бар'єри вступу на ринок ритуальних послуг на адміністративній території Чопської міської ради, тобто не реалізуються можливості статті 10 Закону та пункту 8 Типового положення.
- (26) У статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» вказано, що особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського/міського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору – замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг. Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначені необхідним Мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.

Суб'єкти господарювання можуть самостійно на підставі звернення осіб, які зобов'язались поховати померлого, виготовляти та реалізовувати предмети ритуальної належності, якщо вони відповідають вимогам нормативно-правових актів та затвердженій вартості, де це передбачено законодавством.

- (27) Бездіяльність Чопської міської ради з невиконання приписів Закону України «Про поховання та похоронну справу» призвела до відсутності на адміністративній території Чопської міської територіальної громади ритуальної служби, яка б мала повноваження на укладання договорів з суб'єктами господарювання, які виявили бажання працювати на ринку ритуальних послуг в територіальних межах Чопської міської територіальної громади та на укладання відповідних договорів-замовлень на організацію та проведення поховань з особами, які зобов'язались поховати померлого.
- (28) Тобто, суб'єкти господарювання, які мають бажання працювати на ринку ритуальних послуг на адміністративній території Чопської міської територіальної громади, не мають можливості укласти відповідні договори, у зв'язку відсутністю ритуальної служби, на яку законодавством покладені функції з укладання відповідних договорів та діяти у правовому полі.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЩО МІСТИТЬ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (29) Статтею 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
- (30) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.
- (31) Одним із визначених статтею 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» принципів, на основі яких здійснюється місцеве самоврядування в Україні, є законність.
- (32) Частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (33) Згідно з частиною третьою статті 15 цього Закону вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (34) Відповідно до пункту 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів

адміністративно-господарського управління та контролю є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

- (35) Таким чином, бездіяльність Чопської міської ради Закарпатської області, яка полягає у нездійсненні організації надання ритуальних послуг на адміністративній території Чопської міської територіальної громади, містить ознаки порушення, передбаченого пунктом 3 статті 50, частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та кваліфікується, як антиконкурентні дії органу місцевого самоврядування які можуть, призвести до недопущення конкуренції на ринку ритуальних послуг.

Враховуючи викладене, на підставі статей 12, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 36, 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами), пункту 2 розділу II, пункту 9 розділу VI та пункту 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 р.№ 169-р (із змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету

ПОСТАНОВИЛА:

1. Розпочати розгляд справи у зв'язку з бездіяльністю Чопської міської ради Закарпатської області (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*), яка полягає у нездійсненні організації надання ритуальних послуг на адміністративній території Чопської міської територіальної громади та містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 3 статті 50, частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та кваліфікується, як антиконкурентні дії органу місцевого самоврядування які можуть, призвести до недопущення конкуренції на ринку ритуальних послуг.

2. Аналіз та збирання доказів у справі доручити відділу досліджень і розслідувань в Закарпатській області Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Голова Колегії,
Голова Відділення

Олександр КРИЖАНОВСЬКИЙ